ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΒΡΕΤΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

ΜΙΛΗΤΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΝΙΚΟΣ ΚΟΜΝ. ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

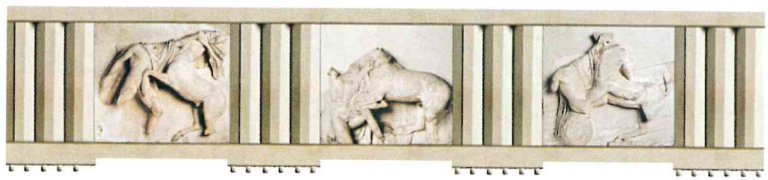

ΒΡΕΤΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

ΜΙΛΗΤΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Παρθενώνας. Βόρεια κιονοστοιχία, πριν την έναρξη των έργων αναστήλωσης.

Νότια μετόπη 28. Στη μετόπη αυτή εικονίζεται η θριαμβευτική νίκη ενός Κενταύρου, που στραμμένος προς τα δεξιά ποδοπατάει το άψυχο πια σώμα του Λαπίθη, που ήδη είναι ξαπλωμένος στο έδαφος. Τα κεφάλια και των δύο μορφών λείπουν. Ο Κένταυρος φορούσε δέρμα παρδάλεως με ιδιαίτερα μακριά ουρά, η οποία ανεμίζει προς τα πίσω. Κρέμεται από τον προτεταμένο αριστερό βραχίονα του Κενταύρου, ενώ με το ανυψωμένο δεξί του χέρι κρατούσε αγγείο, το οποίο σήμερα είναι σπασμένο και σώζεται τμήμα του, μόνο από την κοιλιά του.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η έκδοση αυτή δημιουργήθηκε από την ανάγκη να κατανοήσει το ευρύτερο κοινό τη σημασία της επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα, που αποσπάστηκαν βίαια από το Λόρδο Έλγιν (1801-1804).

Ο Παρθενώνας, παρά τις ανά τους αιώνες περιπέτειες και καταστροφές κάθε είδους, δεν έπαψε να διατηρεί τη λάμψη του και να κινεί το παγκόσμιο ενδιαφέρον για τα αριστουργήματα γλυπτικής τέχνης και την επιθυμία συνένωσής τους σε ένα γλυπτό σύνολο στο Νέο Μουσείο της Ακρόπολης. Αυτό είναι το ζητούμενο, μιας και αποτελεί, πλέον, οικουμενικό αίτημα. Για εμάς τους Έλληνες είναι θέμα τιμής, θέμα συνείδησης, είναι μία πολιτισμική επιταγή.

Νίκος Χαϊδεμένος
Εκδότης

Εξωτερική όψη με τον προαύλιο χώρο του Βρετανικού Μουσείου.

Ανατολικό αέτωμα.
Ακέφαλες γυναικείες μορφές.

ΒΡΕΤΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ

Το Βρετανικό Μουσείο (British Museum) θεωρείται ένα από τα καλύτερα μουσεία του κόσμου. Είναι δε ιδιαίτερα δημοφιλές στο Ηνωμένο Βασίλειο και το τρίτο πιο δημοφιλές στον κόσμο, μετά το Λούβρο και το Μητροπολιτικό Μουσείο Τέχνης της Νέας Υόρκης. Βρίσκεται στο Μπλούσμπερι, στο κέντρο του Λονδίνου, και υποδέχεται εκατομμύρια επισκέπτες κάθε χρόνο.

Φιλοξενεί μία από τις πιο διεξοδικές συλλογές της ανθρώπινης ιστορίας και πολιτισμού, με αναντικατάστατα εκθέματα ασύλληπτης ιστορικής αξίας.

Η ελληνική και ρωμαϊκή πτέρυγα περιλαμβάνει μια υπέροχη συλλογή από την Κλασική περίοδο έως τον 4ο αι. μ.Χ., επίσης 100.000 εκθέματα από την ελληνική εποχή του χαλκού (περίπου 3200 π.Χ.), κάποια αντικείμενα που προέρχονται από το Μαυσωλείο της

Αλικαρνασσού και το Ναό της Άρτεμης στην Έφεσο –δύο από τα Επτά Θαύματα του αρχαίου κόσμου– καθώς φυσικά, και τα πολυσυζητημένα γλυπτά του Παρθενώνα.

Το τμήμα των ελληνικών αρχαιοτήτων του Βρετανικού Μουσείου ιδρύθηκε, ουσιαστικά, το 1860. Η συλλογή συγκεντρώνει εκθέματα ανεκτίμητης πολιτισμικής αξίας, με σημαντικότερα τα αγάλματα και τα ανάγλυφα που προέρχονται, όπως προαναφέραμε, από την Ακρόπολη και ιδιαίτερα από τον Παρθενώνα. Τα περισσότερα από αυτά συλήθηκαν από το Λόρδο Έλγιν, για υποτιθέμενη προστασία τους από το νεοσύστατο, τότε, ελληνικό κράτος, που δεν είχε τους πόρους να τα διαφυλάξει.

Εκτός, όμως, από τα αγάλματα και τα ανάγλυφα, εκτίθενται επίσης όπλα, κοσμήματα, κεραμικά και γυάλινα αντικείμενα καθημερινής χρήσης.

Επόμενο σαλόνι:
Άποψη της αίθουσας έκθεσης των γλυπτών του Παρθενώνα.

Ανατολικό αέτωμα.
Κεφαλή αλόγου από
το άρμα της Σελήνης.

Αλικαρνασσού και το Ναό της Άρτεμης στην Έφεσο –δύο από τα Επτά Θαύματα του αρχαίου κόσμου– καθώς φυσικά, και τα πολυσυζητημένα γλυπτά του Παρθενώνα.

Το τμήμα των ελληνικών αρχαιοτήτων του Βρετανικού Μουσείου ιδρύθηκε, ουσιαστικά, το 1860. Η συλλογή συγκεντρώνει εκθέματα ανεκτίμητης πολιτισμικής αξίας, με σημαντικότερα τα αγάλματα και τα ανάγλυφα που προέρχονται, όπως προαναφέραμε, από την Ακρόπολη και ιδιαίτερα από τον Παρθενώνα. Τα περισσότερα από αυτά συλήθηκαν από το Λόρδο Έλγιν, για υποτιθέμενη προστασία τους από το νεοσύστατο, τότε, ελληνικό κράτος, που δεν είχε τους πόρους να τα διαφυλάξει.

Εκτός, όμως, από τα αγάλματα και τα ανάγλυφα, εκτίθενται επίσης όπλα, κοσμήματα, κεραμικά και γυάλινα αντικείμενα καθημερινής χρήσης.

Ανατολικό αέτωμα.
Ο Διόνυσος.

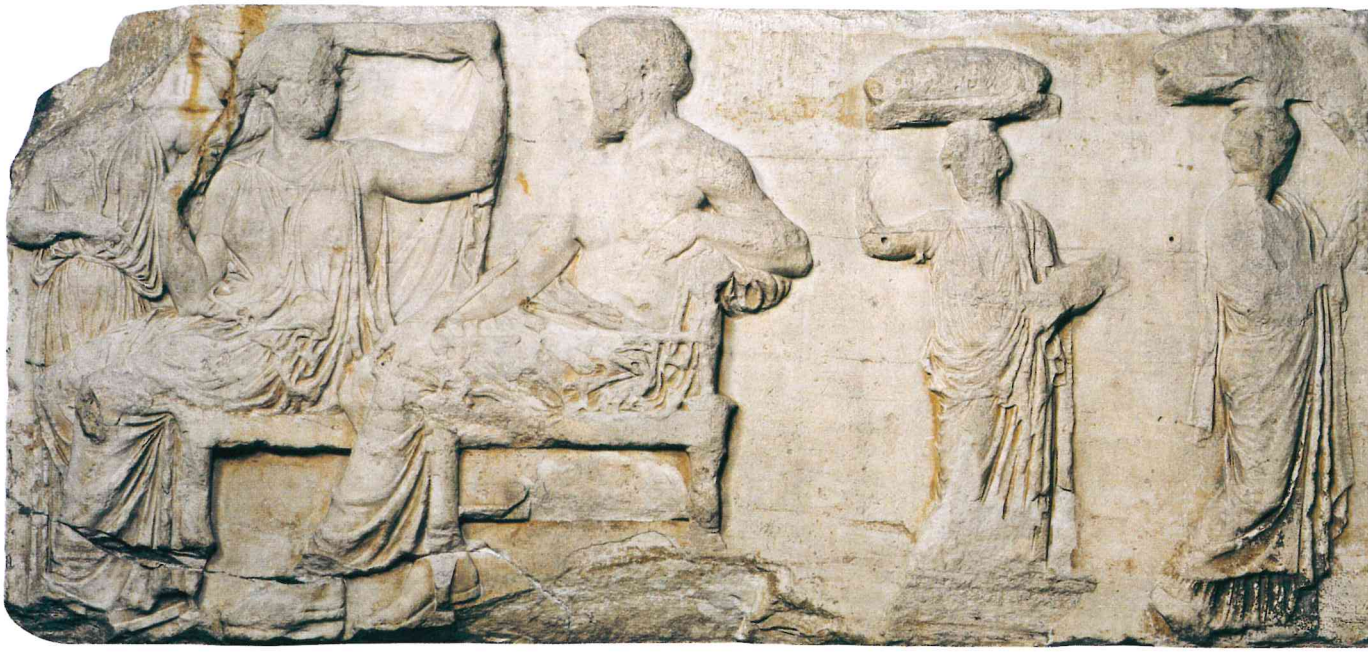

Ανατολική ζωφόρος. Λίθος V. Ίρις, θεοί Ήρα και Ζευς – Παράδοση του πέπλου της θεάς Αθηνάς – Θεοί Αθηνά, Ήφαιστος.

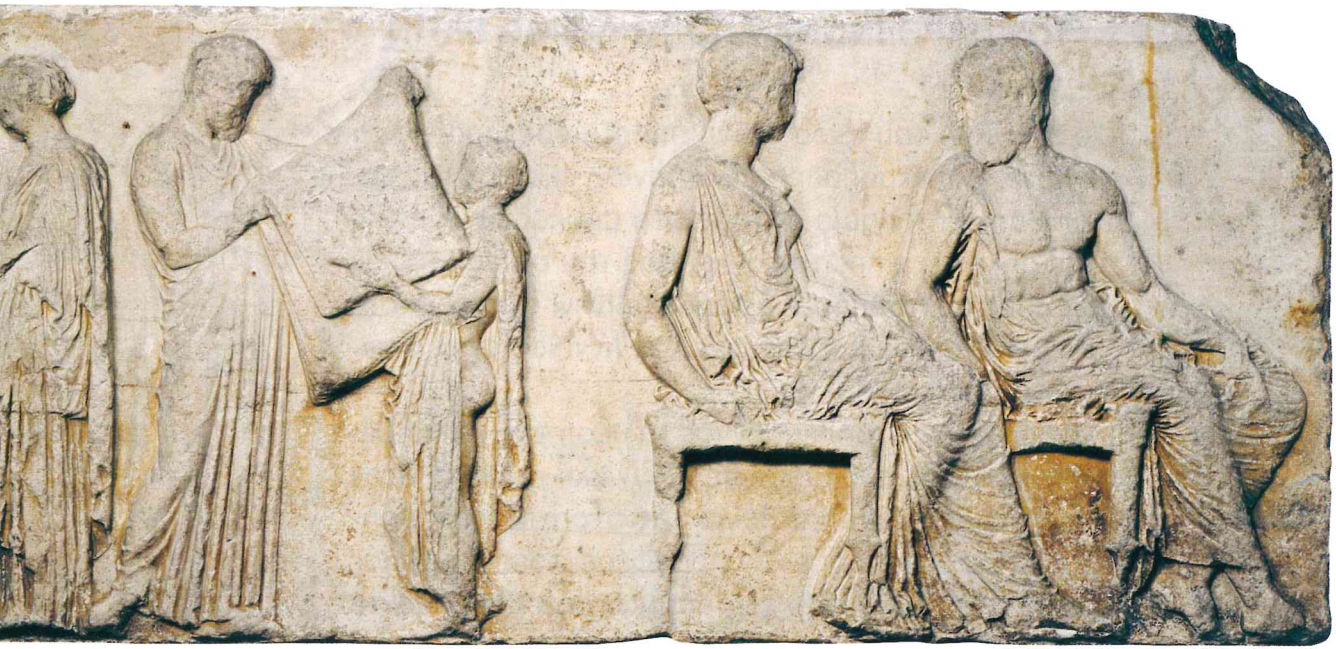

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΑΦΑΙΡΕΣΗΣ ΤΩΝ ΓΛΥΠΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ ΑΠΟ ΤΟ ΛΟΡΔΟ ΕΛΓΙΝ

Το ξεκίνημα του 19ου αιώνα υπήρξε οδυνηρό για τα μνημεία της Ακρόπολης των Αθηνών, εξαιτίας της αρχαιοθηρίας, η οποία έφτασε στο αποκορύφωμά της στις αρχές της πρώτης δεκαετίας του αιώνα. Κύριος εκφραστής της υπήρξε ο Λόρδος Έλγιν, ο οποίος τότε υπηρετούσε ως πρεσβευτής της Αγγλίας στην Οθωμανική Πύλη (1799-1803).

Ο Έλγιν, εκμεταλλευόμενος τη θέση του και τη μεγάλη επιρροή που ασκούσε η αγγλική πολιτική στην τουρκική κυβέρνηση, λόγω της στρατιωτικής βοήθειας που οι Άγγλοι είχαν προσφέρει τους Τούρκους στον πόλεμο εναντίον των Γάλλων του Ναπολέοντα στην Αίγυπτο, κατόρθωσε να αποσπάσει φιρμάνι από το Σουλτάνο, στις 6 Ιουλίου 1801, που του επέτρεψε την αφαίρεση αρχαιοτήτων από την Ακρόπολη. Με το

Άποψη της αίθουσας με το ανατολικό αέτωμα του Παρθενώνα.

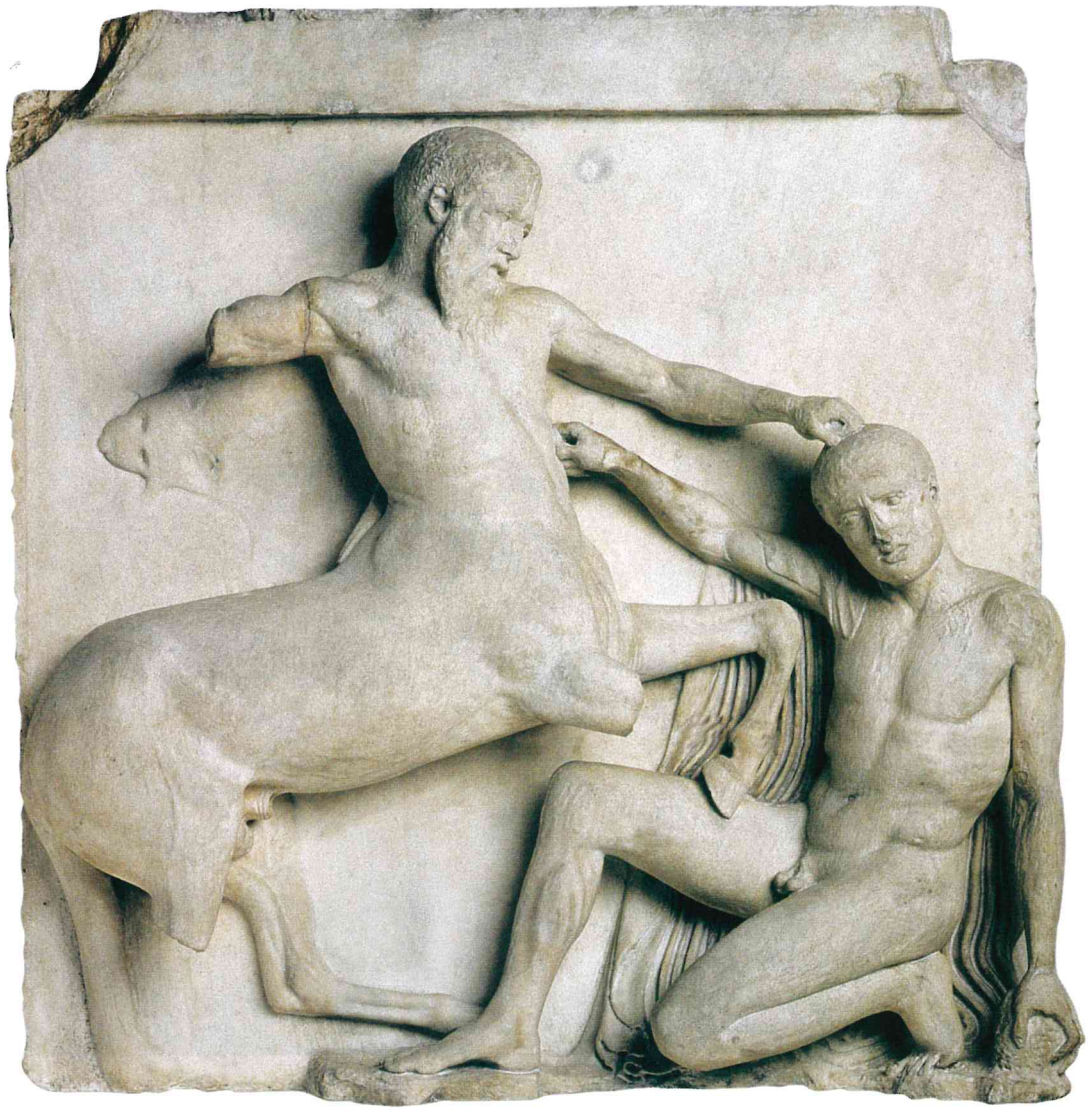

Αριστερή σελίδα: ***Νότια μετόπη 30.*** Μία σκηνή Κενταυρομαχίας. Ένας Κένταυρος στραμμένος προς τα δεξιά με το επάνω μέρος του κορμού του σε όψη 3/4 προς το θεατή, επιτίθεται σ' έναν ήδη μισογονατισμένο Λαπίθη. Με το αριστερό του χέρι τον έχει αρπάξει από τα μαλλιά, ενώ, προφανώς, ετοιμαζόταν να τον χτυπήσει με κάποιο κλαδί ή άλλο φονικό όπλο, το οποίο πρέπει να κρατούσε στο μη σωζόμενο ανασηκωμένο δεξί του χέρι. Ο Λαπίθης αμύνεται χτυπώντας τον Κένταυρο στα πλευρά με τη δεξιά του γροθιά, ενώ στο αριστερό χέρι κρατάει στο έδαφος μια πέτρα, που όμως δεν πρόλαβε να τη χρησιμοποιήσει. Η χλαμύδα του έχει γλιστρήσει από το δεξιό ώμο του πίσω από το σώμα του και πέφτει πλούσια πτυχωμένη στο έδαφος. Παρά τη σύγκρουση, τα πρόσωπα των μορφών δεν έχουν άγρια έκφραση.

φιρμάνι αυτό ο Έλγιν ολοκλήρωσε το έργο που είχε αρχίσει τον Αύγουστο του 1800 με ειδικό συνεργείο, το οποίο έως τότε καταπιανόταν με απεικονίσεις, καταμετρήσεις και αρχιτεκτονικά σχέδια των μνημείων της Ακρόπολης.

Το φιρμάνι, που είχε υπογραφεί από τον Καϊμακάν Πασά, παρείχε την άδεια στα μέλη του συνεργείου να στήνουν ικριώματα στον Παρθενώνα, να κατασκευάζουν εκμαγεία, να καταμετρούν τα κτίρια και να πραγματοποιούν ανασκαφές για την ανεύρεση και τον εντοπισμό αρχαιολογικών θησαυρών. Επίσης, δόθηκε εντολή της Υψηλής Πύλης να μην ενοχλούνται τα μέλη του συνεργείου από τον υπεύθυνο Δισδάρη (διοικητή) της Ακρόπολης, ούτε να εμποδιστούν να αφαιρέσουν και να πάρουν «μερικά κομμάτια πέτρας με επιγραφές και γλυπτά», όπως χαρακτηριστικά η ιστορική έρευνα εντόπισε σε μετάφραση του τουρκικού φιρμανιού στα ιταλικά («qualque pezzi di pietra con inscrizioni e figure»).

Δυτικό αέτωμα.
Κορμός της Ίριδος.

Βόρεια ζωφόρος.
Λίθος XXVI. Τμήματα αλόγων άρματος.

Το φιρμάνι αυτό εκδόθηκε στην τουρκική γλώσσα και δεν έχει βρεθεί μέχρι σήμερα. Εντοπίστηκε μόνο μια μετάφρασή του στα ιταλικά, την οποία είχε κάνει ο διερμηνέας της αγγλικής πρεσβείας στην Κωνσταντινούπολη κατά την περίοδο που ήταν επικεφαλής ο Λόρδος Έλγιν.

Από αυτό το ιταλικό κείμενο έγινε η μετάφραση του φιρμανιού στα αγγλικά, την οποία έδωσε ο Φίλιπ Χαντ (Philip Hunt) στην Ειδική Εξεταστική Επιτροπή που είχε συστήσει η αγγλική Βουλή για την αγορά των «Ελγινείων», όταν ο ίδιος εκεί κλήθηκε ως μάρτυρας για να συνηγορήσει στην «αγορά» των γλυπτών.

Για λόγους ιστορικούς παραθέτουμε εδώ τη μετάφραση του οθωμανικού φιρμανιού στα ελληνικά, όπως αυτή δημοσιεύτηκε στο Ενημερωτικό Δελτίο των Εταίρων της Αρχαιολογικής Εταιρίας:

Επάνω και απέναντι: ***Νότια ζωφόρος.*** Λίθος XV-XVI. Ιππείς. (Η συνέχειά του στη σελίδα 36.)

Νότια ζωφόρος. Λίθος XVII. Ιππείς.

Φιρμάνι ή Επίσημο Γράμμα του Καϊμακάν Πασά

Προς τον Καδή ή Προϊστάμενο Δικαστή και προς τον Βοεβόδα ή Διοικητή της Αθήνας το 1801.

«Σε ειδοποιούμε ότι ο ειλικρινής Φίλος η Εξοχότητά του Λόρδος Έλγιν, Έκτατος Πρεσβευτής από την Αγγλική Αυλή στην Πύλη της Ευτυχίας, μας έχει βεβαιώσει ότι είναι γνωστό πως οι περισσότερες Φράγκικες [χριστιανικές] Αυλές επιθυμούν να διαβάσουν και να μελετήσουν τα βιβλία, γλυπτά και άλλα επιστημονικά έργα των Αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων. Και ότι ειδικότερα, οι υπουργοί, φιλόσοφοι, επίσκοποι και άλλοι σημαίνοντες Άγγλοι ενδιαφέρονται για τα γλυπτά που έχουν μείνει από την εποχή των προαναφερθέντων Ελλήνων και τα οποία βρίσκονται στις ακτές του Αρχιπέλαγους και σε άλλες περιοχές. Και εξαιτίας αυτού του πράγματος έχουν στείλει από καιρού εις καιρόν ανθρώπους για να εξερευνήσουν και να εξετάσουν τα αρχαία κτίρια και τα περίεργα γλυπτά στην Πόλη

Δυτικό αέτωμα. Ο κορμός του Ερμή.
Κύρια όψη.

Δυτικό αέτωμα. Ο κορμός του Ερμή.
Πίσω όψη.

των Αθηνών και τα παλαιά τείχη που σώζονται από τον καιρό των Ελλήνων, που βρίσκονται τώρα στο εσωτερικό μέρος του προαναφερθέντος τόπου. Όθεν αυτός [δηλ. ο πρεσβευτής] έχει προσλάβει πέντε Άγγλους ζωγράφους που μένουν τώρα στην Αθήνα, για να παρατηρήσουν και να εξετάσουν και επίσης να αντιγράψουν τα γλυπτά που υπάρχουν εκεί από την αρχαιότητα. Κι ακόμη μας έχει ζητήσει, ειδικά για αυτή τη φορά, να γραφεί και να διατάχθει ότι για όσον καιρό οι προαναφερθέντες ζωγράφοι θα μπαίνουν και θα βγαίνουν στο φρούριο αυτής της πόλης, που είναι ο τόπος της μελέτης, και θα τοποθετούν ικριώματα γύρω από τον αρχαίο Ναό των Ειδώλων που υπάρχει εκεί. Και θα κατασκευάζουν εκμαγεία των προαναφερθέντων κοσμημάτων και γλυπτών σε κονίαμα ή γύψο. Και θα καταμετρούν τα λείψανα των άλλων ερειπωμένων οικοδομημάτων που βρίσκονται εκεί. Και θα σκάβουν, όταν το κρίνουν απαραίτητο, τα θεμέλια για

Δυτικό αέτωμα.
Κορμός της Αμφιτρίτης

Νότια ζωφόρος. Λίθος III. Λεπτομέρεια. Δύο ιππείς με χλαμύδες.

Βόρεια ζωφόρος.
Σκαφηφόρος από το λίθο.

να ανακαλύψουν επιγραφές που μπορεί να έχουν καλυφθεί από σκουπίδια. Να μην υπάρξει καμία διακοπή ούτε εμπόδιο στην εργασία τους από τον Δισδάρη ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο. Κανείς να μην αναμειχθεί με τα ικριώματα ή τα εργαλεία που μπορεί να χρειαστούν στις εργασίες τους. Και πως όταν θελήσουν να πάρουν μαζί τους θραύσματα πέτρας που φέρουν παλιές επιγραφές ή γλυπτά, να μην υπάρξει καμία αντίρρηση.

»Σου γράψαμε λοιπόν αυτό το γράμμα και το στείλαμε με τον κύριο Philip Hunt με το σκοπό μόλις αντιληφθείς τη σημασία του, πως εκφράζει δηλαδή τη σαφή επιθυμία και υπόσχεση του Μεγαλειότατου Σουλτάνου, προικισμένου με όλες τις εξέχουσες ιδιότητες, να ευνοήσει αιτήσεις όπως η προαναφερθείσα, σύμφωνα με όσα συνοδεύουν τη φιλία, την τιμιότητα, τη συμμαχία και την καλή θέληση που υπάρχει από πολύ παλιά μεταξύ της Υψηλής και πάντοτε κραταιάς

Οθωμανικής Αυλής και αυτής της Αγγλίας και που αυξάνει εμφανώς και από τις δύο Αυλές. Ειδικά, καθώς δεν υπάρχει κίνδυνος αν τα προαναφερθέντα γλυπτά και κτίρια παρατηρηθούν και σχεδιαστούν. Αφού λοιπόν εκπληρωθούν τα όσα επιβάλλει η φιλοξενία

Δυτικό αέτωμα.
Κάτω μέρος κορμού
της Ωρείθυιας.

Νότια ζωφόρος. Λίθος XXIX.
Άλογα και μικρό τμήμα ενός άρματος.

Δυτική ζωφόρος. Λίθοι ΙΙΙ. Δύο ιππείς σε καλπασμό. Ο πρώτος με χλαμύδα και μακριά μαλλιά που ανεμίζουν γυρίζει το κεφάλι του πίσω και, πιθανόν, δίνει με το ανασηκωμένο χέρι του κάποιο παράγγελμα στους ιππείς, που ακολουθούν.

Βόρεια ζωφόρος. Λίθος XV. Σκηνή αποβασίας, ενώ ένας τελετάρχης παρακολουθεί.

και γίνουν δεκτοί με τον πρέποντα τρόπο οι προαναφερθέντες καλλιτέχνες σύμφωνα με τη σημαντική αίτηση του προαναφερθέντος πρεσβευτή και επειδή είναι υποχρέωση για μας να εξασφαλίσουμε ότι δεν θα βρουν κανένα εμπόδιο περπατώντας, παρατηρώντας ή μελετώντας τα γλυπτά και τα κτίρια που θέλουν να σχεδιάσουν και να αντιγράψουν. Και σε οποιαδήποτε από τις εργασίες τους, ίδρυση ικριώματος ή χρησιμοποίηση διαφόρων εργαλειών. Η επιθυμία μας είναι μόλις φτάσει το γράμμα αυτό να χρησιμοποιήσεις όλη σου την επιμέλεια για να ενεργήσεις σύμφωνα με τις επιδιώξεις του πρεσβευτή για όσον καιρό οι προαναφερθέντες καλλιτέχνες που μένουν σε αυτό το μέρος θα μπαίνουν και θα βγαίνουν στο φρούριο των Αθηνών που είναι ο τόπος της μελέτης. Ή θα στήνουν ικριώματα γύρω από τον αρχαίο Ναό των Ειδώλων ή θα κατασκευάζουν εκμαγεία ή γύψο των προαναφερθέντων κοσμημάτων και γλυπτών, ή θα καταμετρούν

Βόρεια ζωφόρος. Λίθος XXVII-XXVIII. Αριστερά, τμήμα αποβάτη και ηνίοχου ενός άρματος και δεύτερο άρμα που δεν έχει ακόμη ξεκινήσει.

τα λείψανα άλλων κατεστραμμένων κτιρίων, ή θα σκάβουν, όταν το κρίνουν απαραίτητο, τα θεμέλια σε αναζήτηση επιγραφών μέσα στα μπάζα. Να μην ενοχληθούν από τον προαναφερθέντα Δισδάρη ή από άλλα άτομα, ούτε από σένα στον οποίο απευθύνεται αυτό το γράμμα. Και κανένας να μην αναμειχθεί με τα ικριώματα ή τα εργαλεία τους ούτε να τους εμποδίσει να πάρουν μερικά κομμάτια πέτρας με επιγραφές και γλυπτά (qualque pezzi di pietra). Να συμπεριφερθείτε, όπως έχετε διεταχθεί.»

Ο Λόρδος Έλγιν, αξιοποιώντας τις γνωριμίες του με την Υψηλή Πύλη και προσφέροντας πλούσια δώρα στις τοπικές αρχές των Αθηνών, πέτυχε το φιρμάνι να το αξιοποιήσει σύμφωνα με τα δικά του σχέδια, που δεν ήταν άλλα από τη σύληση αγαλμάτων και του γλυπτού διάκοσμου του Παρθενώνα.

Από το 1801 έως το 1804 τα συνεργεία του Έλγιν δρούσαν στην Ακρόπολη, προκαλώντας πρωτόγνω-

Αετώμα. Ακέφαλη γυναικεία μορφή.

Ανατολικό αέτωμα.
Ακέφαλες γυναικείες μορφές

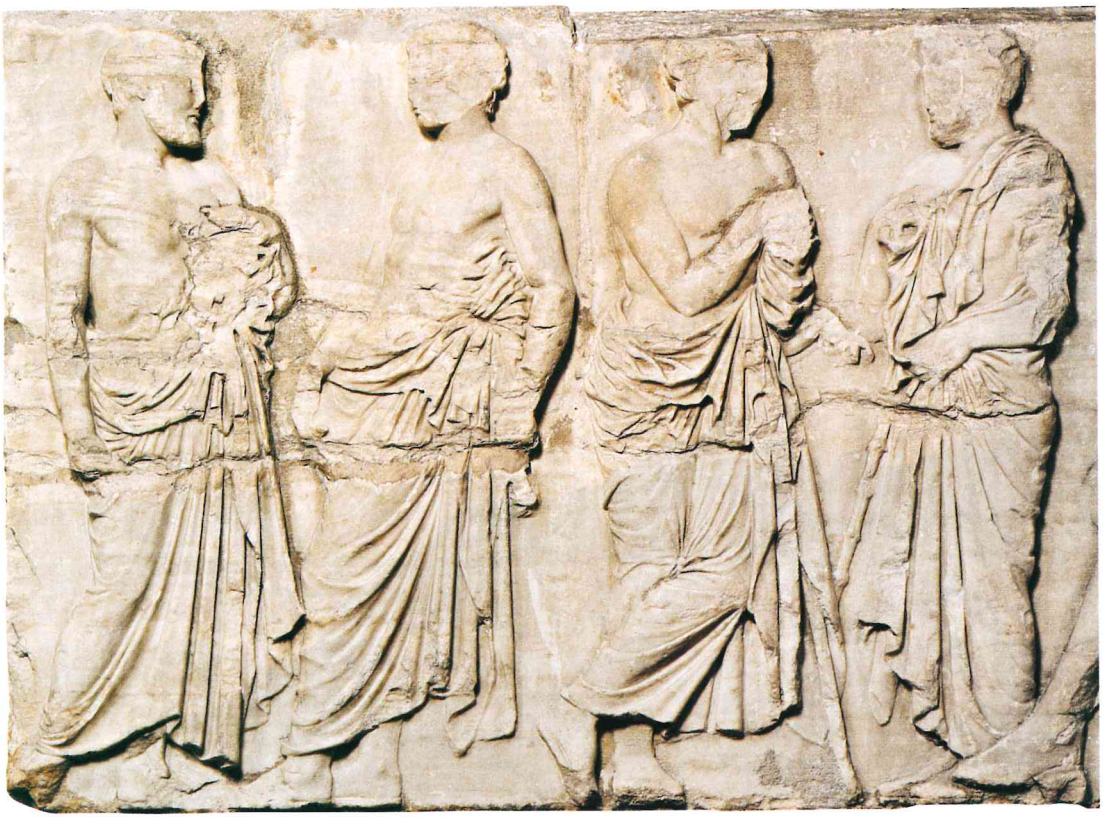

Ανατολική ζωφόρος. Τμήμα της Λίθου III-IV. Απεικονίζονται τέσσερις επώνυμοι ήρωες.

ρες ζημιές στα γλυπτά, αλλά και στο ίδιο το μνημείο, αποσπώντας και διαμελίζοντας ένα σημαντικό μέρος, περίπου το μισό, από το σωζόμενο γλυπτό διάκοσμο του Παρθενώνα, μαζί με ορισμένα αρχιτεκτονικά μέλη, όπως ένα κιονόκρανο κι έναν σπόνδυλο από κίονα.

Δυστυχώς, η αρπαγή των θησαυρών του Παρθενώνα έγινε με τέτοιον τρόπο, μη επιστημονικό, με αποτέλεσμα την ολοκληρωτική καταστροφή πολλών αγαλμάτων, έτσι όπως αποσπάστηκαν από τα μνημεία, καθώς χρησιμοποιήθηκαν πρωτόγονοι τρόποι.

Από τους 97 σωζόμενους λίθους της ζωφόρου του Παρθενώνα, οι 56 βρίσκονται στο Λονδίνο και οι 40 στην Αθήνα. Από τις 64 σωζόμενες μετόπες, οι 48 βρίσκονται στην Αθήνα και οι 15 στο Λονδίνο. Από τις 28 σωζόμενες μορφές των αετωμάτων, οι 19 βρίσκονται στο Λονδίνο και οι 9 στην Αθήνα.

Η μεταφορά με πλοία αυτών των ανεκτίμητης αξίας αρχαιοτήτων στην Αγγλία αντιμετώπισε δυσκολίες, αφού

Ανατολική ζωφόρος. Λίθος ΙΙΙ. Ομάδα γυναικών με σκεύη για τη θυσία.

γινόταν από λιμάνι σε λιμάνι. Το πρώτο πλοίο που χρησιμοποιήθηκε για τη μεταφορά ήταν το μπρίκι του Έλγιν «Mentor», που όμως βυθίστηκε στα Κύθηρα μαζί με το πολύτιμο φορτίο, 17 κιβώτια με γλυπτά. Ο θησαυρός αυτός παρέμεινε δύο χρόνια στο βυθό της θάλασσας, ώσπου ανασύρθηκε από Καλύμνιους δύτες. Η φρεγάτα «Cambian», που μετέφερε κι αυτή κιβώτια με γλυπτά, ναυάγησε κοντά στη Γραμβούσα και χάθηκε διά παντός.

Στην Αγγλία έφτασαν, μέσω Μάλτας, 250 κιβώτια σε σύνολο, μετά από παρατεταμένη έκθεση στην υγρασία και το αλάτι της θάλασσας. Στο Λονδίνο μεταφέρθηκαν σε διάφορες αποθήκες, αφού ο Λόρδος Έλγιν είχε χάσει την περιουσία του, εξαιτίας των τεράστιων ποσών που δαπάνησε για τα συνεργεία του, τη μεταφορά των γλυπτών και τις δωροδοκίες των Τούρκων αξιωματούχων, έτσι ώστε να του είναι αδύνατο να τα στεγάσει σε δικό του χώρο. Έτσι, ύστερα από την υποθήκευση της συλλογής του από το βρετανικό κράτος, αναγκάστηκε

Δυτικό αέτωμα.
Κορμός της Αθηνάς.

Νότια ζωφόρος.
Λίθος XXXVI.
Θαλλοφόροι άνδρες,
που κρατούν θαλλούς,
κλαδιά ελιάς.

Νότια ζωφόρος. Λίθος XXXI.
Λεπτομέρεια. Αποβάτης, ηνίοχος
και άλογα σε αρματοδρομία.

να πουλήσει τα γλύπτα του Παρθενώνα στη βρετανική κυβέρνηση, η οποία και τα μετέφερε το 1816 στο Βρετανικό Μουσείο.

Ο Έλγιν συμφώνησε να πουλήσει όλον αυτόν το θησαυρό στο ποσό των 35.000 λιρών Αγγλίας, υποστηρίζοντας στη βρετανική κυβέρνηση ότι οι Έλληνες δεν έδειξαν δυσαρέσκεια και ότι ο ελληνικός λαός δέχτηκε το έργο του με χαρά, για να εκταμιευτούν χρήματα, ενώ οι Τούρκοι παρέμειναν απαθείς και αδιάφοροι.

Το μέγεθος της καταστροφής, όμως, ήταν τεράστιο, αν λάβουμε υπόψη την άποψη του Άγγλου περιηγητή Έντουαρντ Ντόντγουελ (Eduard Dodwell), που υπήρξε αυτόπτης μάρτυρας στη σύληση των γλυπτών του Παρθενώνα. Αναφέρει στο οδοιπορικό του τα εξής: «Είναι βέβαιο ότι οι καταστροφές που έγιναν στα μνημεία ήταν μεγαλύτερες απ' όσες είχε υποστεί το μνημείο σε ολόκληρο το 18ο αι. με το πυροβολικό των Βενετών, αλλά και των Τούρκων».

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗΣ

Τα γλυπτά αυτά αποθηκεύτηκαν στο Βρετανικό Μουσείο του Λονδίνου. Το 1936 τοποθετήθηκαν στην έκθεση Duveen, που δημιουργήθηκε γι' αυτόν το σκοπό. Από το 1983, με πρωτοβουλία της τότε Υπουργού Πολιτισμού Μελίνας Μερκούρη, η Ελλάδα καταβάλλει προσπάθειες να φέρει τα «Ελγίνεια», όπως ονομάστηκαν από τη διεκδίκηση, πίσω στην Αθήνα.

Η προσπάθεια των ελληνικών αρχών για την επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα στον τόπο καταγωγής και δημιουργίας τους υποστηρίζεται ενεργά από διεθνή, ομότιμη επιτροπή. Η αναγκαιότητα της επιστροφής τους στην Ελλάδα επιβεβαιώνεται και από την επίσημη θέση της εκπροσώπου της UNESCO, με βάση την αρχή της διατήρησης της ακεραιότητας των μνημείων παγκόσμιας πολιτισμικής κληρονομιάς.

Κατά καιρούς έχουν δει τη δημοσιότητα διάφορες

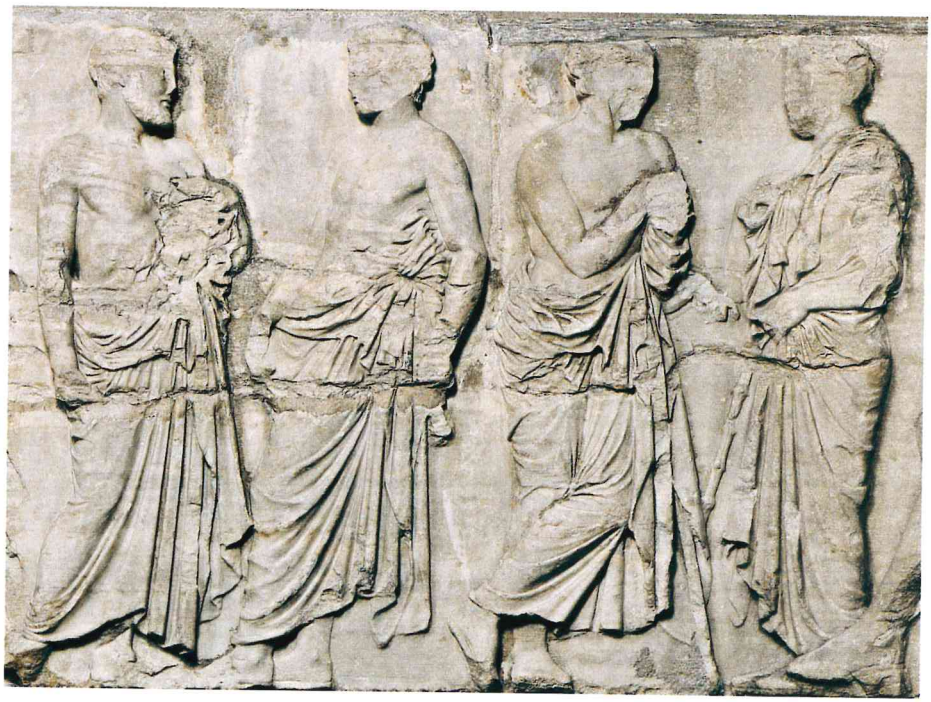

Ανατολική ζωφόρος. Λίθος III-IV. Επώνυμοι ήρωες.

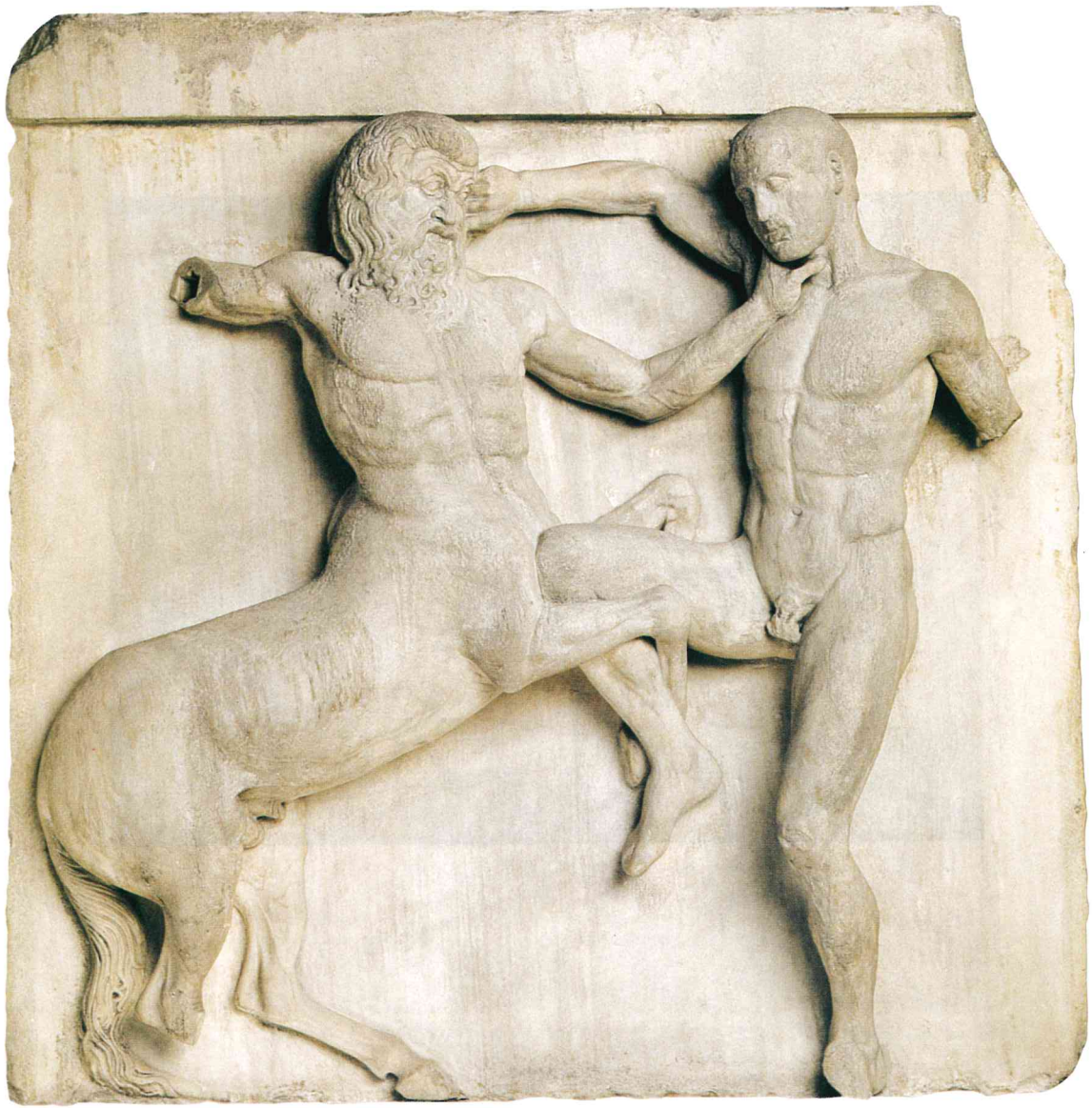

Αριστερή σελίδα: ***Νότια μετόπη 31.*** Η σκηνή αυτή Κενταυρομαχίας είναι ανάλογη με της μετόπης 26 σε αντιθετική διάταξη, μόνο που η σύγκρουση δεν έχει την ίδια ένταση. Ο Λαπίθης εικονίζεται σε όψη τριών τετάρτων προς τα αριστερά να επιτίθεται στον αντίθετα ερχόμενο Κένταυρο, ο οποίος αναπηδά. Τον χτυπάει στο κεφάλι με τη δεξιά του γροθιά και ταυτόχρονα τον λακτίζει στο μπροστινό μέρος της κοιλιάς, ανάμεσα στα αλογίσια πόδια του με το γόνατο του λυγισμένου δεξιού ποδιού. Ο Κένταυρος με τη σειρά του έχει αρπάξει τον Λαπίθη από το λαιμό, ενώ με το ανασηκωμένο δεξί του χέρι πρέπει να εκράδαινε απειλητικά κάποιο κλαδί ή άλλο φονικό όπλο.

Ανατολική ζωφόρος.
Λίθος III-IV. Τέσσερις
Ολύμπιοι θεοί: Ερμής,
Διόνυσος,
Δήμητρα, Άρης.

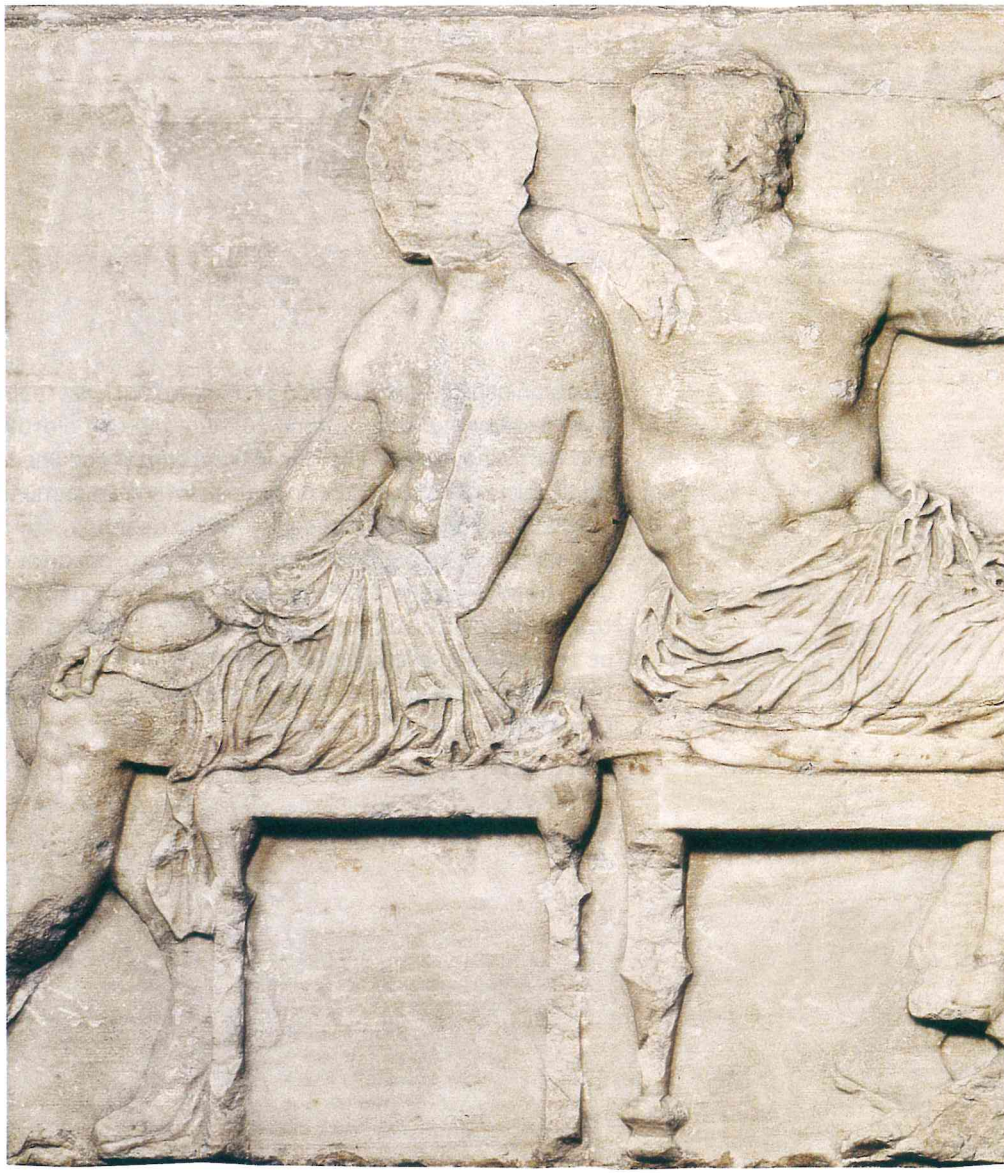

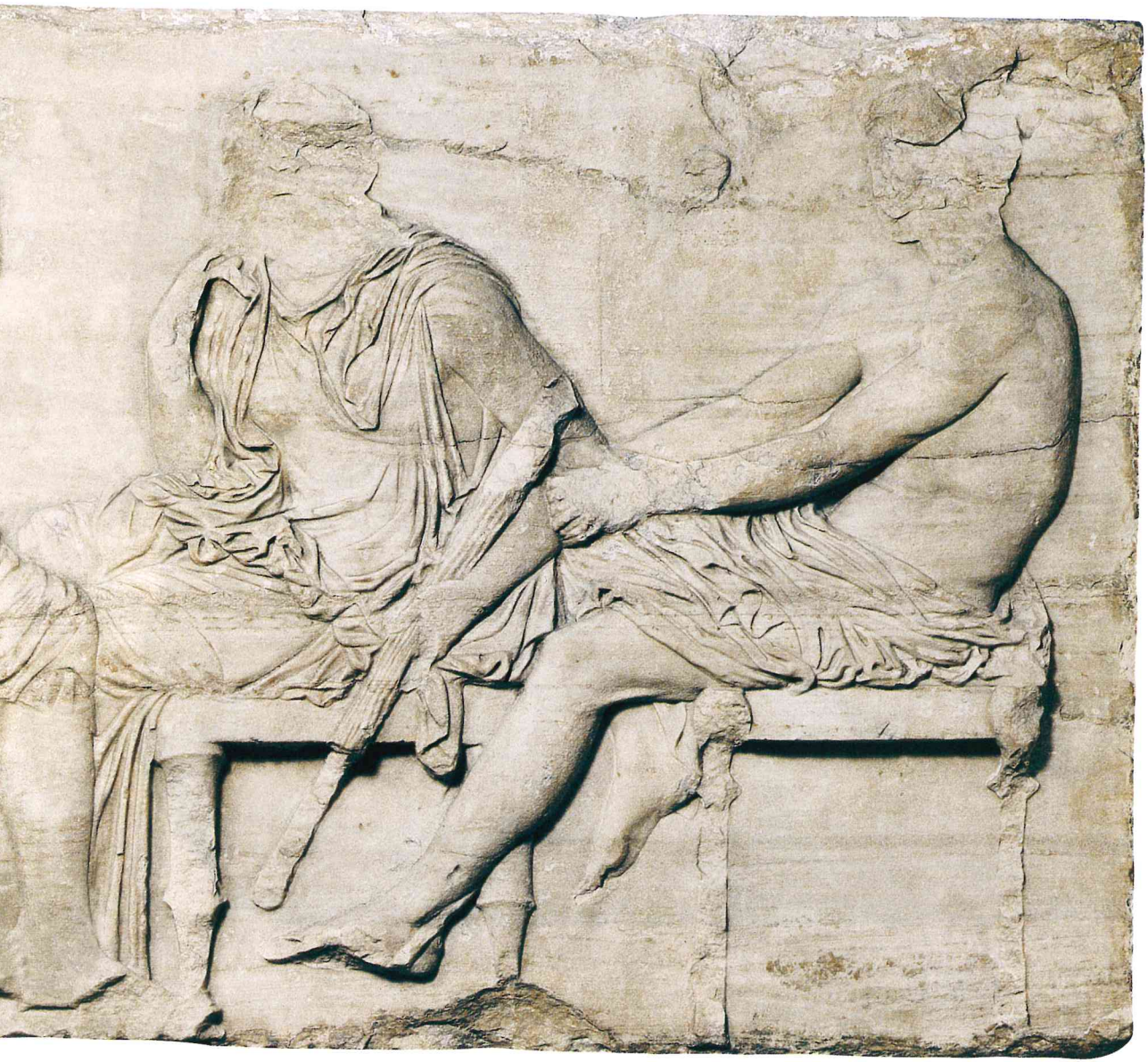

Βόρεια ζωφόρος. Λίθος XXXIII. Τρεις ιππείς σε ήπιο καλπασμό.

προτάσεις από έγκριτους, ουδέτερους παρατηρητές, με σκοπό την εξερεύνηση μιας λύσης στη διαφωνία Ελλάδας και Βρετανικού Μουσείου επί του ζητήματος της επιστροφής των κλεμμένων γλυπτών.

Σε ανακοίνωση που εξέδωσε το Βρετανικό Μουσείο τον Απρίλιο του 2007 αναφέρεται ότι δεν προτίθεται να παραχωρήσει την κυριότητα των γλυπτών του Παρθενώνα σε ελληνικό μουσείο. Νεότερη ανακοίνωση του Βρετανικού Μουσείου (2009) ανέφερε πως, με την ευκαιρία των εγκαινίων του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης, θα ήταν διατεθειμένο να παραχωρήσει για έκθεση και μόνο τα «Ελγίνεια», αρκεί η ελληνική κυβέρνηση να αναγνωρίσει το δικαίωμα ιδιοκτησίας τους στο Βρετανικό Μουσείο. Η ελληνική κυβέρνηση απέρριψε την πρόταση.

Έκτοτε, το θέμα βρίσκεται σε συνεχή επικαιρότητα, ενώ με το χρόνο πληθαίνουν οι φωνές, ακόμα και στο αγγλικό κοινοβούλιο, για την επιστροφή των γλυπτών.

Συνολική απεικόνιση των Λίθων στην Ανατολική ζωφόρο.

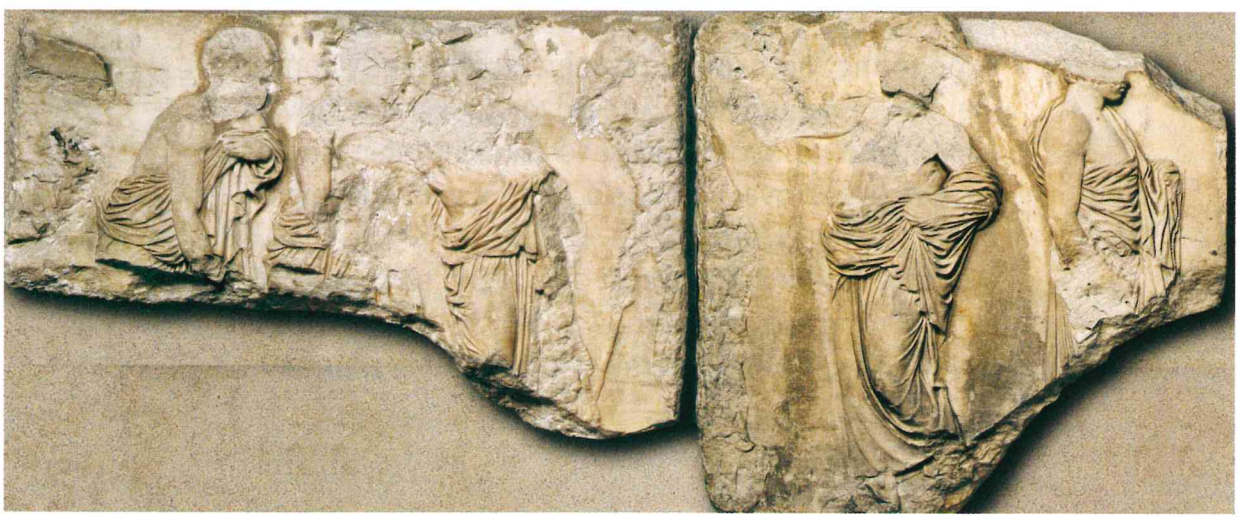

Ανατολική ζωφόρος. Λίθος VI-VII. Επώνυμοι ήρωες και τελετάρχης.

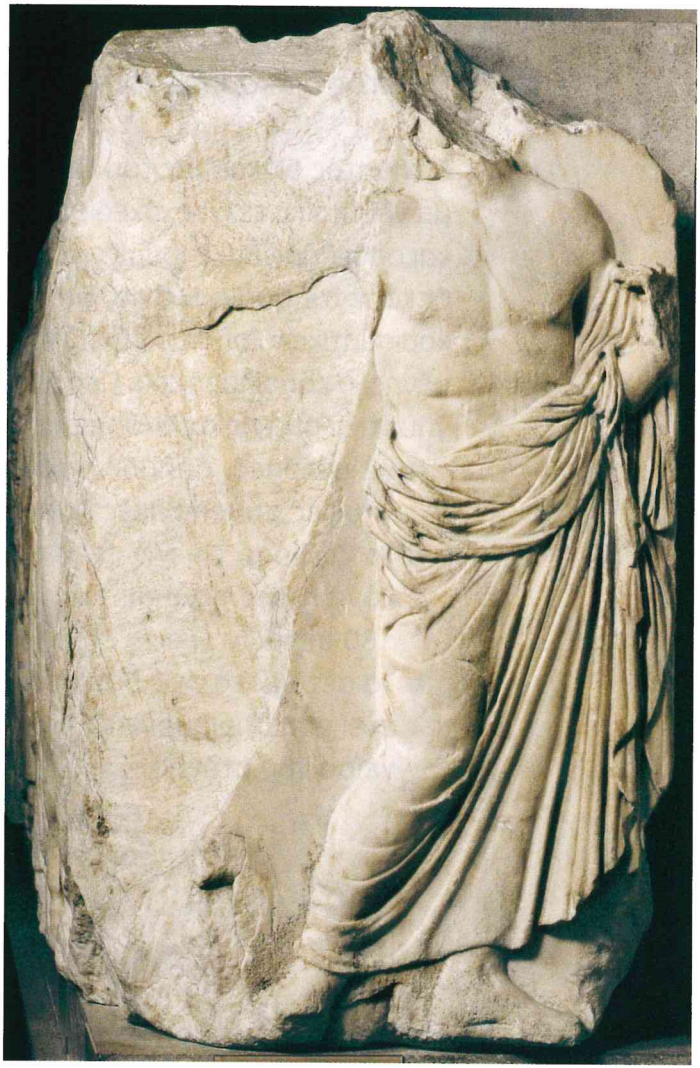

Ανατολική ζωφόρος. Λίθος Ι. Ένας τελετάρχης.

Γλυπτός διάκοσμος του Παρθενώνα

Ο γλυπτός διάκοσμος του Παρθενώνα, ένα αριστούργημα γλυπτικής τέχνης, σχεδιάστηκε από το γλύπτη Φειδία και ολοκληρώθηκε, σύμφωνα με τις ιστορικές πηγές, σε δεκαπέντε μόλις χρόνια, με τη συμμετοχή και άλλων χαρισματικών καλλιτεχνών, όπως ο Αγοράκριτος, ο Αλκαμένης, ο Κρησίλαος, κ.ά. Περιλαμβάνει δε τρεις ενότητες γλυπτών από πεντελικό μάρμαρο. Πιο αναλυτικά:

- 92 μετόπες, δηλαδή μαρμάρινες πλάκες με ανάγλυφες μυθολογικές παραστάσεις.
- Τη ζωφόρο με την εντυπωσιακή ανάγλυφη απεικόνιση της πομπής των Παναθηναίων, σε μήκος 160 μέτρων.
- Τα αετώματα στις δύο στενές όψεις του μνημείου, εκεί που δημιουργείται ένας τριγωνικός χώρος στο γείσο της στέγης.

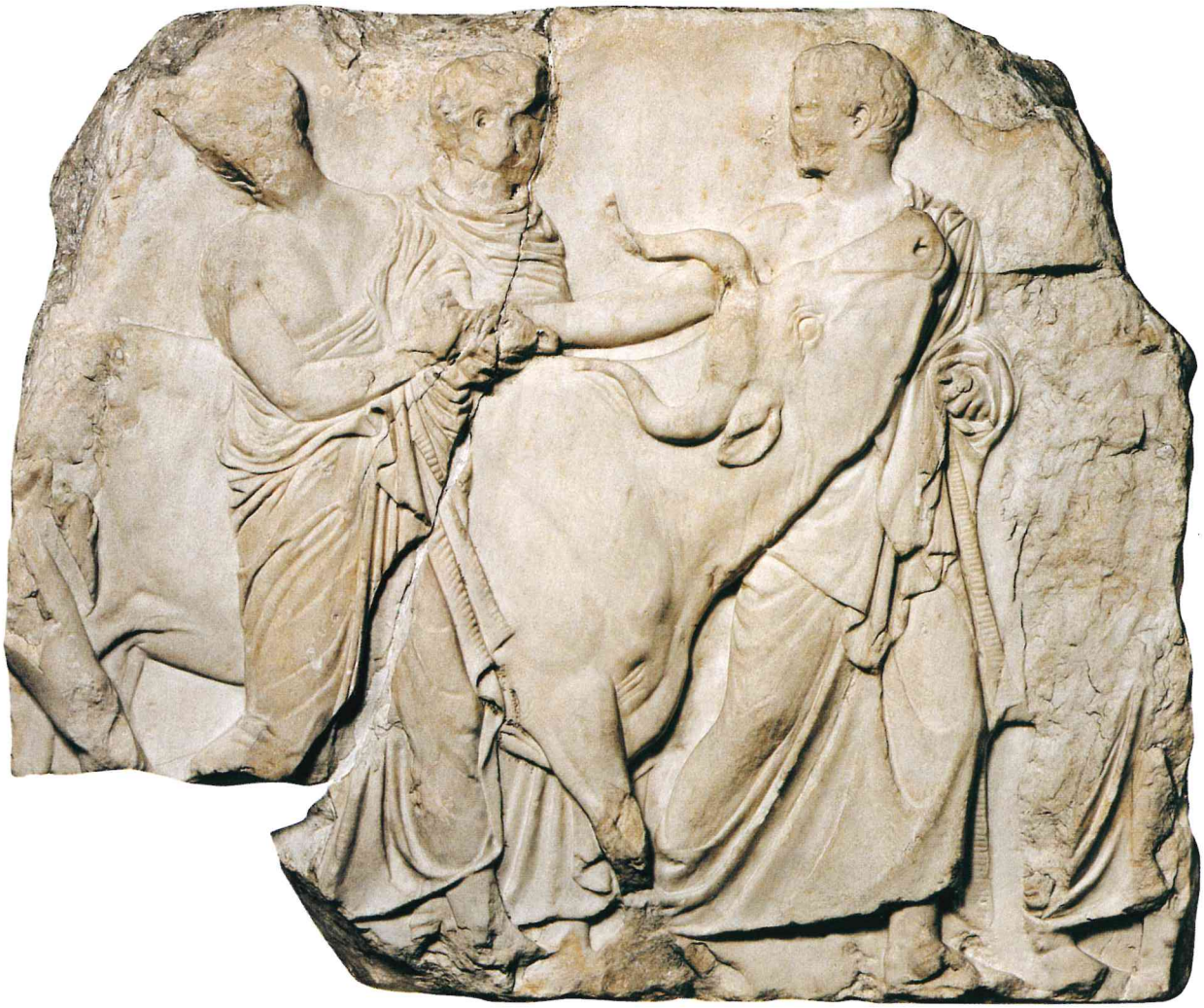

Νότια ζωφόρος. Λίθος XLII. Ένα βόδι που μουγκρίζει οδηγείται στη θυσία.

Επάνω και απέναντι σελίδα: ***Νότια ζωφόρος.*** Λίθος XXV-XXVI. Τμήματα δύο αρμάτων με τους αποβάτες τους και δύο τελετάρχες.

Νότια ζωφόρος. Λίθος XLVI. Νέοι οδηγούν βόδια για τη θυσία.

Οι **μετόπες** του Παρθενώνα ήταν οι πρώτες που συνέθεσαν το γλυπτό διάκοσμο του Παρθενώνα και τοποθετήθηκαν στο μνημείο μεταξύ 447-442 π.Χ. Αναπαριστούν μυθικές μάχες από τους λαμπρούς αγώνες των Αθηναίων. Έτσι, το θέμα της ανατολικής πλευράς είναι η Γιγαντομαχία, της δυτικής η Αμαζονομαχία και της βόρειας η άλωση της Τροίας, ενώ της νότιας η Κενταυρομαχία. Οι μεσαίες είχαν άλλα ποικίλα θέματα.

Η ζωφόρος του Παρθενώνα

Η ζωφόρος του Παρθενώνα είναι το τελειότερο δημιούργημα της κλασικής γλυπτικής και φιλοτεχνήθηκε με λάξευση το διάστημα 438-432 π.Χ. Πρόκειται για ένα τεράστιο έργο τέχνης, που εκτυλισσόταν στο άνω μέρος των τοίχων του οίκου και είχε μήκος 160 μ. Τα τμήματα που την αποτελούν είχαν πάχος 60 εκατ., με περίτεχνα ανάγλυφη την εξωτερική επιφάνεια.

Αριστερή σελίδα: ***Νότια μετόπη 7.*** Σκηνή έντονης συμπλοκής ενός Λαπίθη με Κένταυρο σε αντιθετική διαγώνια διάταξη. Και οι δύο μορφές φορούν χαμύδα. Ο Λαπίθης σε διασκελισμό, προς τα δεξιά, επιτίθεται με ορμή σ' έναν Κένταυρο, που αναπηδά τόσο ψηλά, ώστε το ολόγλυφο κεφάλι του ξεπερνά το άνω πλαίσιο της μετόπης. Το μεγαλύτερο μέρος της μετόπης βρίσκεται στο Λονδίνο, το κεφάλι του Κενταύρου στην Ακρόπολη (αρ. 727), ενώ του Λαπίθη βρίσκεται στο Μουσείο του Λούβρου (αρ. Μα 7). Κατά μία άποψη πρόκειται, πιθανόν, για το βασιλιά των Λαπιθών Πειρίθου, του οποίου η νύφη Ιπποδάμεια ίσως είναι η γυναικεία μορφή στη μετόπη 10.

Αυτό το αριστούργημα γλυπτικής τέχνης σύλησε ο Λόρδος Έλγιν, ο οποίος αφήρεσε με πριόνι ή λοστό το πίσω μέρος των λίθων, για να είναι η μεταφορά τους ευκολότερη.

Η ζωφόρος αναπαριστά την πομπή των μεγάλων Παναθηναίων, που εορτάζονταν κάθε τέσσερα χρόνια προς τιμήν της θεάς Αθηνάς. Σχεδιάστηκε από το γλύπτη Φειδία και λαξεύτηκε, κυρίως, από τους μαθητές του, που αναφέραμε παραπάνω.

Νότια μετόπη 6. Ένας Κένταυρος προς τα δεξιά έχει αρπάξει από τους ώμους έναν νεαρό Λαπίθη, που στέκεται μπροστά του όρθιος φορώντας στους ώμους του ένα μακρύ ιμάτιο. Ο τελευταίος προσπαθεί να τον αποκρούσει με το δεξί του χέρι. Την εποχή του Carrey σωζόταν το κεφάλι του Κενταύρου, τα πόδια και το δεξί ανασηκωμένο χέρι του Λαπίθη. Το κεφάλι του τελευταίου, που σήμερα είναι στο Μουσείο της Ακρόπολης (αρ. 6511), βρέθηκε το 1913 εκτός Ακροπόλεως, κοντά στη Βαρβάκειο. Από τη σύνθεση αυτή λείπει η ένταση και η πραγματική δράση, αλλά είναι εντυπωσιακή η ποιότητα της απόδοσης των αυστηρορυθμικών χαρακτηριστικών και της έκφρασης του προσώπου του νεαρού Λαπίθη.

Τα αετώματα του Παρθενώνα

Στις συνθέσεις των αετωμάτων του Παρθενώνα συναντούμε ολόγλυφες μορφές στο φυσικό τους μέγεθος στο μέσο και μικρότερες προς τα άκρα, για να χωρέσουν στον τριγωνικό χώρο που δημιουργούσαν τα γείσα του ναού.

Θέματα των αετωμάτων είναι η γέννηση της θεάς Αθηνάς από το κεφάλι του Δία (στο ανατολικό αέτωμα) και η διαμάχη της Αθηνάς και του Ποσειδώνα για να προστατευτεί η πόλη των Αθηνών (στο δυτικό αέτωμα).

Οι περισσότερες μορφές και τμήματά τους βρίσκονται στο Βρετανικό Μουσείο, άλλες στο Νέο Μουσείο της Ακρόπολης, ενώ ορισμένες διασώζονται μόνο σε σχέδια του Garrey (1674).

Οι εικόνες που παρουσιάζονται σε αυτή την αφιερωματική έκδοση αποτελούν ορισμένα από τα πλέον εύγλωττα παραδείγματα των διαμελισμένων γλυπτών του Παρθενώνα, τα οποία σήμερα βρίσκονται διεσπαρμέ-

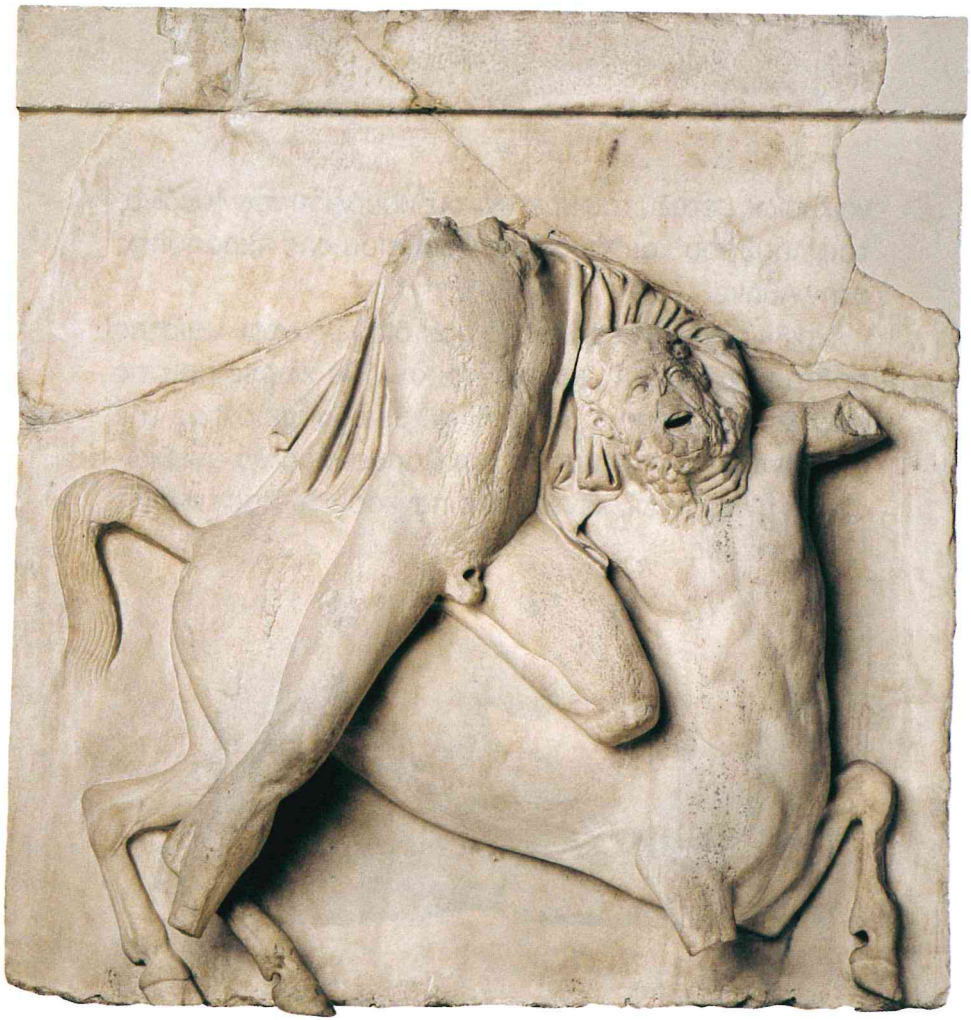

Νότια μετόπη 2. Μία ρεαλιστική σκηνή συμπλοκής Λαπίθη και Κενταύρου, που είναι στραμμένοι δεξιά. Εικονίζεται η στιγμή κατά την οποία ένας Λαπίθης με ριγμένη στην πλάτη τη χλαμύδα του ορμάει από πίσω σ' έναν Κένταυρο, τον οποίο έχει ήδη γονατίσει, πιέζοντάς τον στο αλογίσιο του σώμα με το λυγισμένο γόνατό του και σφίγγοντάς τον στο λαιμό με το αριστερό του χέρι. Δυστυχώς, λείπουν το αριστερό χέρι και το δεξί πόδι του Κενταύρου, το κεφάλι και το δεξί χέρι του Λαπίθη, που σύμφωνα με το σχέδιο του Carrey ήταν κατεβασμένο.

να κυρίως μεταξύ του Βρετανικού Μουσείου στο Λονδίνο, του Λούβρου και του νέου Μουσείου της Ακρόπολης στην Αθήνα.

Ακριβώς επειδή τα γλυπτά που διασώζονται, υψίστης πολιτισμικής αξίας, βρίσκονται σε δύο χώρες που τις χωρίζει απόσταση 1.500 μιλίων, θεωρούμε ότι με την επανένωση των γλυπτών του Παρθενώνα θα αναβιώσει το μνημείο ως κέντρο της παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

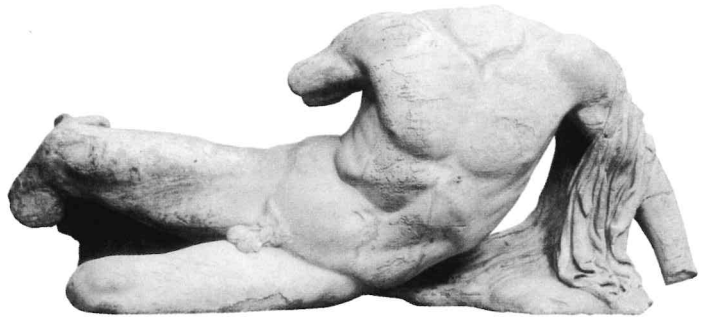

Ευχή της κοινής γνώμης είναι να βρεθεί, επιτέλους, ένας τρόπος για την υλοποίηση της συνένωσης του μοναδικού αυτού γλυπτού συνόλου σε έναν χώρο, και μάλιστα κοντά στο μνημείο για το οποίο φιλοτεχνήθηκαν. Τις προϋποθέσεις πληροί επακριβώς το Νέο Μουσείο Ακρόπολης, που αποτελεί υπόδειγμα μουσιακής έκφρασης και προβολής σε παγκόσμιο επίπεδο.

Αριστερή σελίδα: ***Νότια μετόπη 32.*** Είναι η τελευταία μετόπη της νότιας πλευράς, που εικονίζει σκηνή Κενταυρομαχίας, ανάλογη με της προηγούμενης μετόπης. Δεξιά, ο Λαπίθης σε στάση ήπιου διασκελισμού προς τα αριστερά συμπλέκεται με τον αντίθετα ερχόμενο Κένταυρο, του οποίου λείπουν το δεξί χέρι και τα άκρα των τριών ποδιών του. Ο τελευταίος, με το επάνω μέρος του κορμού σε όψη 3/4 προς το θεατή, αναπηδά προς τα δεξιά για να χτυπήσει τον Λαπίθη με τα μπροστινά αλογίσια πόδια του, ενώ τον έχει αρπάξει από το πίσω μέρος του κεφαλιού, και με το ανυψωμένο δεξί του χέρι, που δεν σώζεται προφανώς, ετοιμάζεται να του καταφέρει χτύπημα. Ο Λαπίθης αμύνεται με το ανασηκωμένο δεξί του χέρι, ενώ με το κατεβασμένο αριστερό πρέπει να κρατούσε ξίφος ή δόρυ. Το πρόσωπο, τα χέρια από τους βραχίονες και κάτω και το αριστερό πόδι από το ύψος του γόνατος του Λαπίθη λείπουν. Ωστόσο, το κεφάλι του Λαπίθη σωζόταν ολόκληρο την εποχή του Carrey.

Επάνω και απέναντι σελίδα: ***Νότια ζωφόρος.*** Λίθος XXXI-XXXII. Δύο άρματα κινούνται δεξιά. Ένας αποβάτης με έντονα ανεμίζουσα χλαμύδα γυρίζει και κοιτάζει πίσω του, ενώ τα κεφάλια των τεσσάρων αλόγων με τις έντονα ανεμίζουσες φλογόσχημες χαίτες δίνουν πολύ παραστατικά την αίσθηση της ταχύτητας.

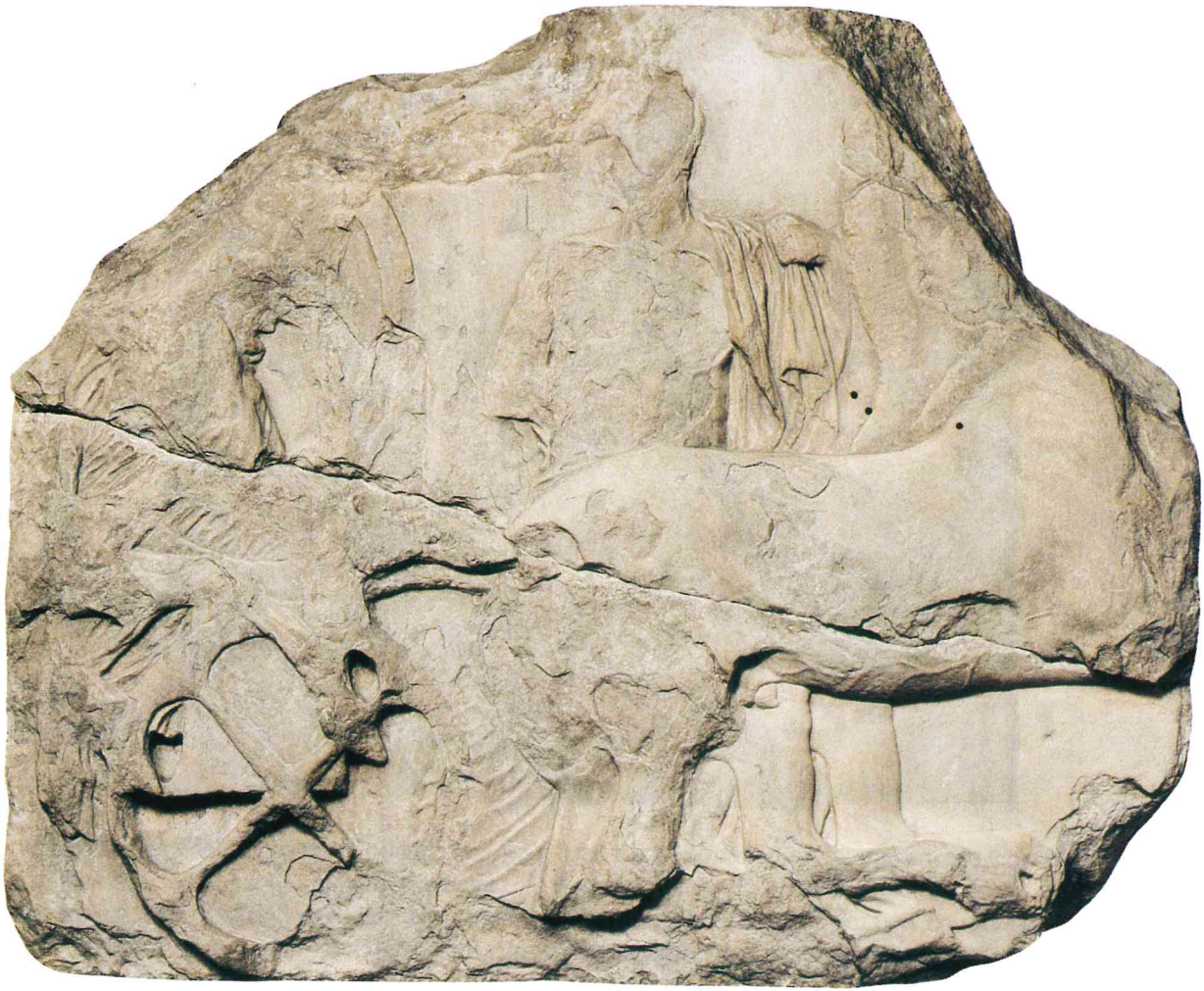

Νότια μετόπη 9. Η σκηνή παρουσιάζει αναλογία με της μετόπης 4, με τη διαφορά ότι εδώ ο Λαπίθης έχει καθίσει πάνω σε ένα αναποδογυρισμένο σκεύος, πιθανόν υδρία. Με το ανυψωμένο αριστερό του χέρι προσπαθεί να απωθήσει τον Κένταυρο, που του έχει αρπάξει το τεντωμένο αριστερό πόδι από την κνήμη και ετοιμάζεται να τον χτυπήσει με κάποιο ξύλο που κρατούσε στο ανυψωμένο δεξί του χέρι. Η χλαμύδα του Λαπίθη καλύπτει τον αριστερό του βραχίονα και, καθώς πέφτει πίσω στη ράχη του, καλύπτει εν μέρει και την υδρία με μια δέσμη πυκνών πτυχών. Τα κεφάλια των δύο μορφών βρίσκονται στο Μουσείο της Ακρόπολης (αρ. 720,722). Φέρουν οπές για την ένθεση μεταλλικών βοστρύχων. Αυτή η πρακτική φανερώνει μιαν ιδιαιτερότητα, που ίσως σημαίνει κάποιους εξέχοντες ήρωες. Ο φαλακρός Κένταυρος είναι συνωφρυωμένος και δείχνει τα δόντια του. Η ασυνήθιστη αυτή τολμηρή σκηνή πρέπει να είναι έργο ενός προικισμένου καλλιτέχνη. Λείπουν το δεξί χέρι και το αντίστοιχο πόδι του Λαπίθη, το αριστερό μέρος του σώματος, τα χέρια και το πίσω αριστερό πόδι του Κενταύρου.

Νότια μετόπη 8. Σε βραχώδες έδαφος ένας Κένταυρος έχει, σχεδόν, καταβάλει με τα μπροστινά του πόδια έναν Λαπίθη, ο οποίος μισογονατιστός προσπαθεί να αμυνθεί, προβάλλοντας αντίσταση σε έξαρμα του βράχου με το αριστερό του πόδι λυγισμένο σε ανοιχτή γωνία. Με το τεντωμένο αριστερό του χέρι απωθεί τον αντίπαλό του, ενώ με το ανυψωμένο δεξί, που δεν σώζεται, θα κρατούσε κάποιο όπλο. Η πλούσια πτυχωμένη χλαμύδα του ριγμένη στον αριστερό του ώμο, πέφτει πίσω από το σώμα του και, στη συνέχεια, στο έδαφος. Το επάνω μέρος του κορμού του Κενταύρου και τα κεφάλια σώζονταν την εποχή του Carrey και εικονίζονται στα σχέδιά του.

Νότια μετόπη 29. Μία σκηνή αρπαγής Λαπιθίδας. Ένας Κένταυρος κινείται προς τα δεξιά, μεταφέροντας στα χέρια μια λυγερή νεαρή κοπέλα, με πλούσια πτυχωμένο και ζωσμένο στη μέση λεπτό χιτώνα, που αφήνει γυμνό τον αριστερό ώμο και το αντίστοιχο στήθος της. Το κεφάλι της, που λείπει σήμερα, απεικονίζεται στο σχέδιο του Carrey. Το πρόσωπο του Κενταύρου έχει χαρακτηριστικά Σιληνού με πλακουτσή μύτη, φαλάκρα και μυτερά αυτιά, χαρακτηριστικά που απαντούν έναν αιώνα αργότερα στα πορτραίτα του φιλόσοφου Σωκράτη. Λείπουν τα άκρα των τριών ποδιών και το δεξί χέρι του Κενταύρου.

Νότια μετόπη 26. Ένας Λαπίθης επιτίθεται σε Κένταυρο λακτίζοντάς τον στο μπροστινό μέρος της κοιλιάς με το αριστερό του πόδι και προσπαθώντας με το αριστερό του χέρι να τον εμποδίσει να εκσφενδονίσει το βαρύ αντικείμενο που κρατά με τα δύο του χέρια ψηλά, πάνω από το κεφάλι του. Ταυτόχρονα τον καρφώνει στο πίσω αριστερό ισχίο με το μη σωζόμενο σήμερα χάλκινο δόρυ του. Από την έντονη κίνηση το ιμάτιό του γλιστράει λοξά πίσω από το σώμα του και πέφτει στο έδαφος. Ένα μέρος του ιματίου ανάμεσα στο βραχίονα και το μηρό πρέπει να ήταν πρόσθετο. Η απόδοση των ανατομικών αναλογιών είναι, μάλλον, ανεπιτυχής. Η όλη τεχνοτροπία δείχνει ότι πρόκειται για έργο ενός καλλιτέχνη προσηλωμένου στην παράδοση του αυστηρού ρυθμού.

Βόρεια ζωφόρος. Λίθος XLIII. Ιππείς.

Βόρεια ζωφόρος. Λίθος XLIV. Τρεις ιππείς αλληλοεπικαλυπτόμενοι.

Νότια μετόπη 3. Η σκηνή εικονίζει δύο αντιπάλους, σήμερα ακέφαλους, σε αντίθετη διάταξη σε σχέση με την προηγούμενη, δηλαδή στραμμένους προς τα αριστερά, αλλά σε πιο χαλαρή σύγκρουση. Ο Λαπίθης φορώντας τη χλαμύδα του μόλις έχει ορμήσει και πιέζει με το λυγισμένο δεξί του γόνατο τα οπίσθια του Κενταύρου, ενώ με το τεντωμένο δεξί του χέρι τον έχει αρπάξει από τον ώμο. Ο Κένταυρος γυρίζει να δει τον αντίπαλό του, απλώνοντας το αριστερό του χέρι τυλιγμένο με δέρμα ζώου σε μια χειρονομία απώθησης, καθώς προσπαθεί να του ξεφύγει. Λείπουν το αριστερό χέρι και το κάτω αριστερό πόδι του Λαπίθη, το δεξί χέρι του Κενταύρου και τρία αλογίσια πόδια. Στο σχέδιο του Carrey σωζόταν το κεφάλι του Κενταύρου.

Νότια μετόπη 5. Ένας Κένταυρος φορώντας χλαμύδα ορμά προς τα δεξιά εναντίον του Λαπίθη, που έστεκε όρθιος, σχεδόν ολόγλυφος, όπως εικονίζεται στο σχέδιο του Carrey. Σήμερα δεν σώζεται πλήν λειψάνων του δεξιού χεριού του στο λαιμό του Κενταύρου. Και των δύο μορφών τα κεφάλια είχαν χαθεί την εποχή του Carrey. Του Κενταύρου βρέθηκε, αργότερα, στη συλλογή M.v. Wagner, προερχόμενο από τη συλλογή Dodwell, σήμερα στο Μουσείο του Πανεπιστημίου του Wurzburg.

Νότια ζωφόρος. Λίθος ΙΙΙ. Δύο ιππείς με χλαμύδες.

Νότια ζωφόρος. Λίθος XLI. Νέοι οδηγούν βόδια για τη θυσία.

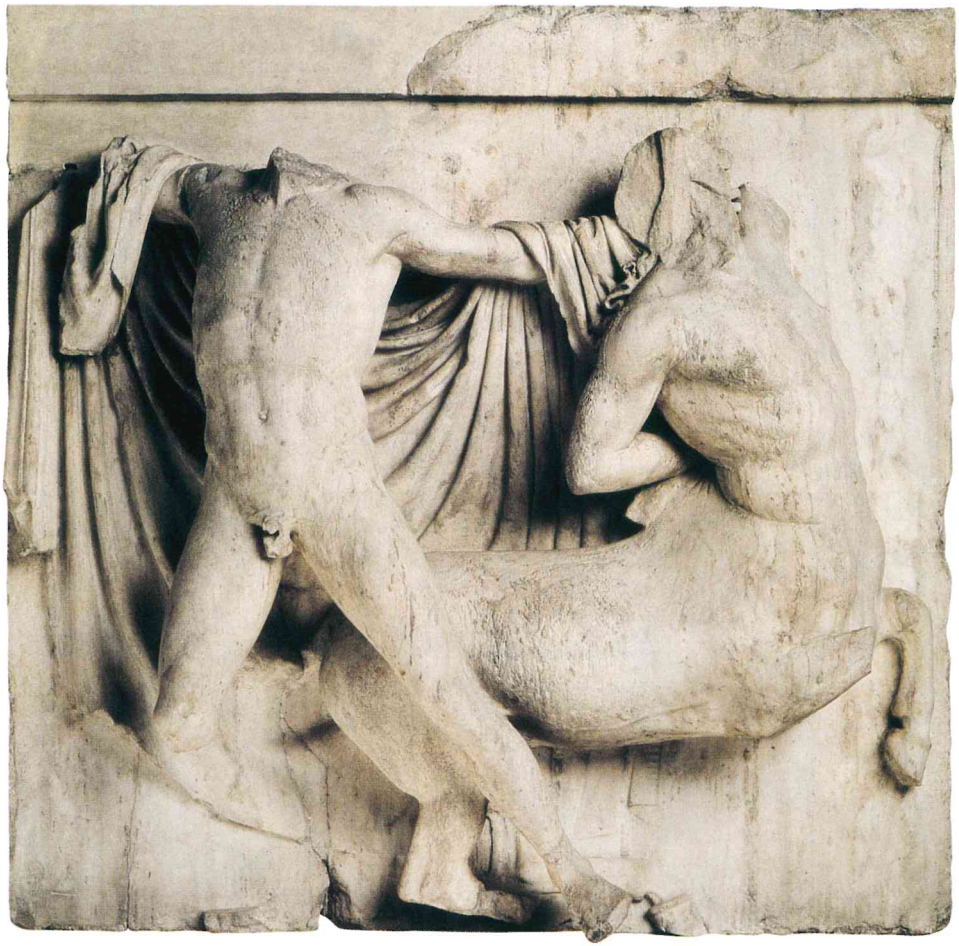

Νότια μετόπη 27. Μία σκηνή θαυμαστή για τη σύνθεσή της και την απόδοση των ανατομικών αναλογιών και λεπτομερειών των δύο μορφών που συμπλέκονται σε αντιθετική κίνηση. Ένας νέος Λαπίθης κατενώπιον σε έντονο διασκελισμό προς τα αριστερά έχει αρπάξει με το τεντωμένο αριστερό του χέρι εναν Κένταυρο από το κεφάλι, ενώ τον έχει χτυπήσει στη ράχη με το δόρυ που κρατούσε στο δεξί του χέρι. Ο Κένταυρος χτυπημένος αναπηδά προς την αντίθετη κατεύθυνση, ενώ με το δεξί του χέρι προσπαθεί να απαλλαγεί από το μπηγμένο στο σώμα δόρυ. Από τα απλωμένα σε έκταση χέρια του Λαπίθη κρέμεται το ιμάτιό του πίσω από το εύρωστο σώμα του σαν παραπετάσματα, σχηματίζοντας τοξοειδείς πτυχές. Από ορισμένους μελετητές η μορφή αυτή ταυτίστηκε με τον Θησέα, που μετείχε στον αγώνα ως φίλος του Πειρίθου, βασιλιά των Λαπιθών.

Νότια ζωφόρος. Λίθος XXI. Τρεις ιππείς αποσπασματικά σωζόμενοι.

Νότια ζωφόρος. Λίθος XLI. Βόδια και οδηγοί βαδίζουν προς το βωμό της θυσίας.

Δυτικό αέτωμα.
Ο Κορμός του Κηφισού.

Νότια ζωφόρος. Λίθος XLIII. Ένας οδηγός προσπαθεί να επαναφέρει στη σειρά του ένα βόδι, στηρίζοντας το αριστερό του πόδι σε έναν βράχο, ενώ τραβάει με δύναμη το σχοινί.

Νότια ζωφόρος. Λίθος XIII. Τρεις ιππείς με θώρακα, δερμάτινες πτέρυγες, αλωπεκίδα και εμβάδες.

Βόρεια ζωφόρος. Λίθος XLVII. Σκηνή προετοιμασίας της πομπής των ιππέων.

Βόρεια ζωφόρος. Λίθος XXIV. Τμήμα άρματος αποβασίας και ένας τελετάρχης.

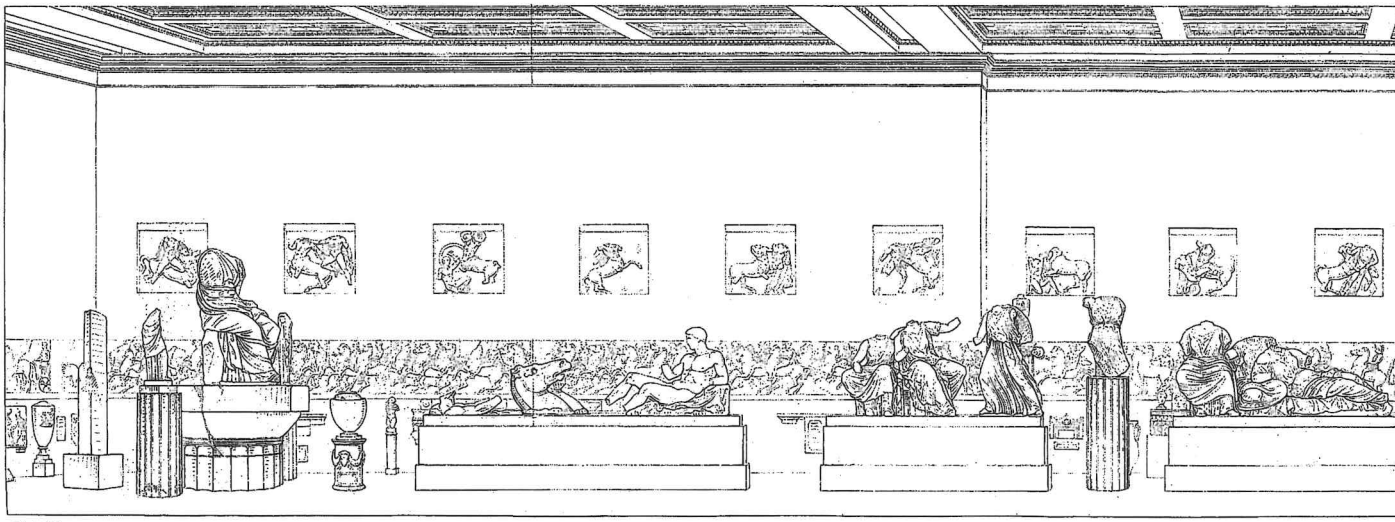

Μια άλλη άποψη της αίθουσας Elgin στο Βρετανικό Μουσείο.

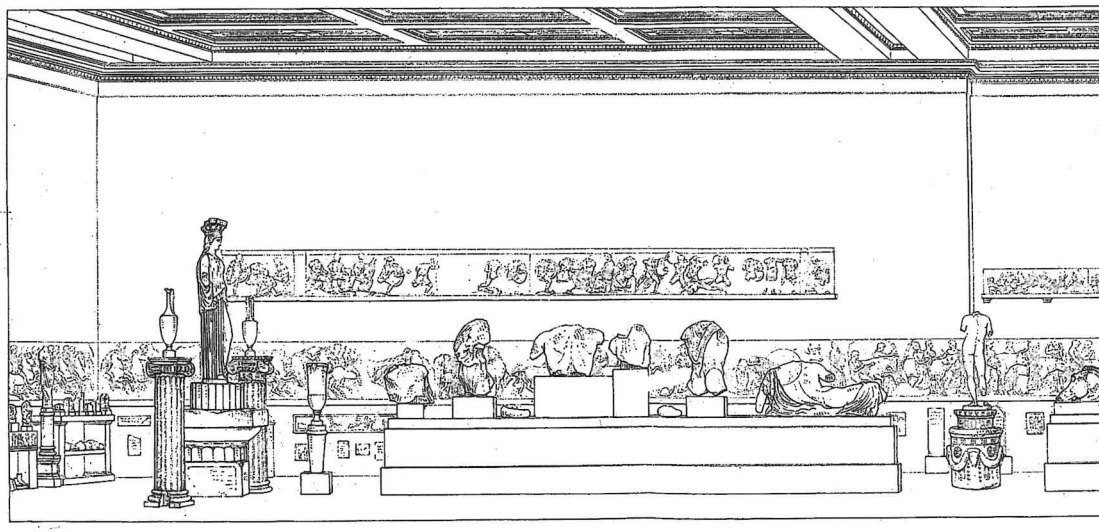

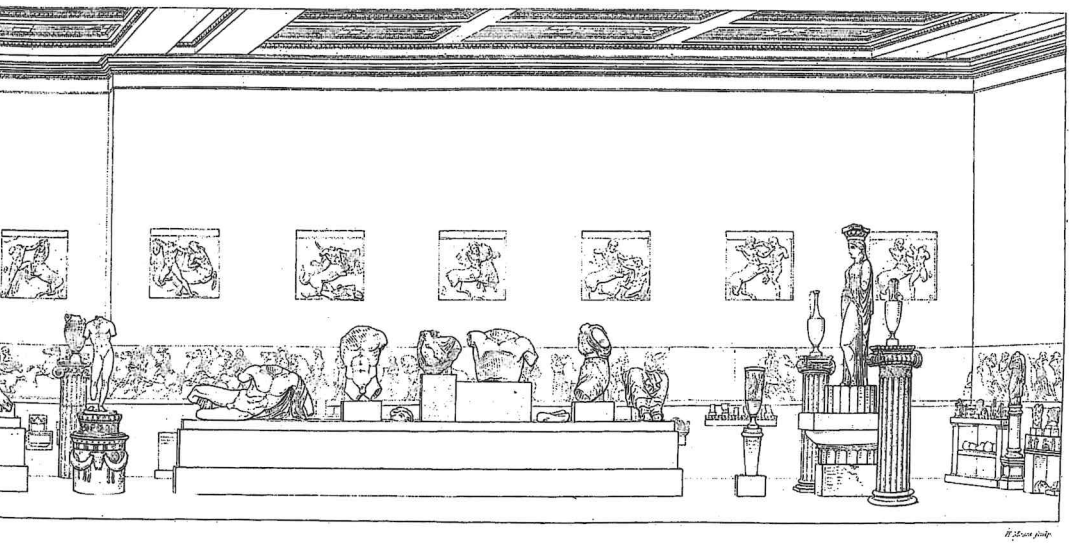

Άποψη της αίθουσας Elgin στο H. Corbould, Description of the Collection of Ancient Marbles in the British Museum, Part VII, London 1835, Συλλογή Σ. Σταυρίδη, Αθήνα.

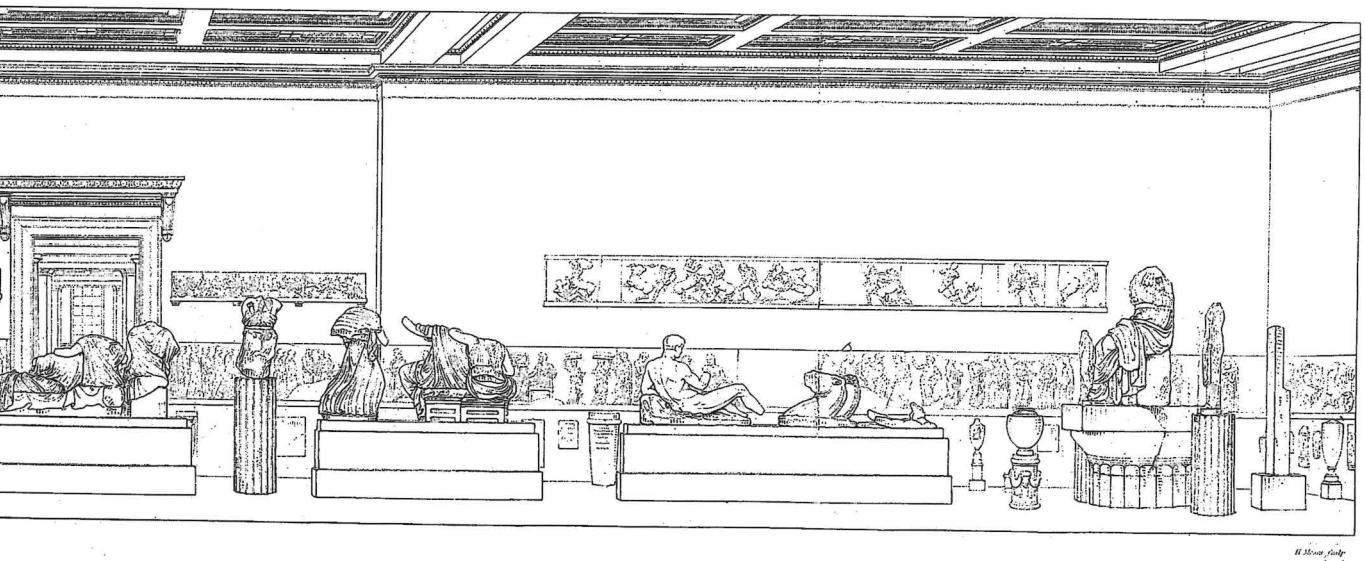

Σχέδια J. Carrey (1674)
Νότιες Μετόπες

Σχέδια J. Carey (1674)

Νότιος Μετόπες

Εκδότης:
ΝΙΚΟΣ ΧΑΪΔΕΜΕΝΟΣ

Κείμενα:
ΝΙΚΟΣ ΚΟΜΝ. ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ

Φωτογραφίες:
ΑΡΧΕΙΟ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΜΙΛΗΤΟΣ

Επιμέλεια έκδοσης:
ΒΙΚΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Σχεδιασμός-Σελιδοποίηση:
ΣΜΑΡΑΓΔΗ ΚΟΥΡΑΚΗ

Επεξεργασία εικόνας:
ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΙΤΣΙΜΑΚΗΣ

Διόρθωση κειμένων:
ΕΛΕΝΗ ΔΡΑΓΩΝΑ

Εκτύπωση:
IRIS ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ Α.Ε.Β.Ε., Κορωπί Αττικής

© Copyright έκδοσης για όλο τον κόσμο: Εκδόσεις ΜΙΛΗΤΟΣ
T: 210 3211170
Αθήνα 2014

ISBN: 978-960-464-621-0

Απαγορεύεται η κάθε είδους αναδημοσίευση του φωτογραφικού υλικού σε έντυπα ή ηλεκτρονικά μέσα χωρίς την έγγραφη εξουσιοδότηση του εκδότη. Οι παραβάτες διώκονται ποινικά βάσει του νόμου περί προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας.

9 789604 646210 >